

PRZEGLĄD PRAWA ADMINISTRACYJNEGO

(5)2022 • DOI: 10.17951/ppa.2022.5.127-135

WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNO-EKONOMICZNA
IM. JANA ZAMOYSKIEGO Z SIEDZIBĄ W ZAMOŚCIU

MAŁGORZATA SZRENIAWSKA

gosp1@wp.pl

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5324-4277>

Zasady prawa administracyjnego a bezpieczeństwo prawne obywateli

Principles of Administrative Law and Legal Security of Citizens

Pojęcie zasady dawniej oznaczało podstawę, fundament¹, ale jeszcze bardziej pierwotne znaczenie słowa „zasadzić” – dzisiaj dotyczącego uprawy roślin – odnosi się do skłaniania kogoś, aby usiadł². Pojęcie zasady w języku łacińskim określane jest jako *princeps* lub *regula*. Podobne słowa znajdziemy w wielu europejskich językach. Angielskie *principle* i *rule*, podobnie jak niemieckie *Prinzip* i *Regel*, wyraźnie czerpią z języka łacińskiego. W różnych językach obecne są też inne słowa oznaczające zasadę, jak *Grundsatz* w języku niemieckim czy *načelo* w języku słoweńskim. Skupiając się na pojęciu zasady prawa, można ogólnie wskazać, że jest ona odpowiedzią, jak postąpić w przypadku wątpliwości, ale można również oprzeć się na bardziej rozbudowanych i szczegółowych rozważa-

¹ Hasło: *Zasada*, <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/Zasada;17483.html> (dostęp: 21.08.2023).

² Hasło: *Zasadzić*, <https://slovníketymologický.uw.edu.pl/entry/128> (dostęp: 21.08.2023).

niach, dotyczących nie tylko teorii prawa, lecz także teorii poszczególnych gałęzi prawa, w tym interesującego nas prawa administracyjnego.

W niniejszym opracowaniu skupiono się przede wszystkim na zaakcentowaniu rangi, jaką zasady prawa administracyjnego mają w polskim porządku prawnym, poprzez uwypuklenie ich roli w zakresie bezpieczeństwa prawnego i pewności prawnej obywateli.

Według K. Ziemskiego zasady ogólne mają: realizować określone zadania, w tym pełnić rolę dyrektyw interpretacyjnych; ujednoclić praktyki stosowania prawa; zapewniać elastyczność działań administracji; wskazywać kierunki działań w zakresie uznania administracyjnego, a nawet wypełniać luki w prawie administracyjnym³. Zasady prawa administracyjnego odgrywają określoną rolę w ujednocnianiu praktyki stosowania prawa administracyjnego. Na tym polu szczególnie należy wskazać zasadę sądowej kontroli legalności decyzji administracyjnych⁴.

Wielość nazewnictwa sugeruje, że pojęcie zasad jest rozumiane na różne sposoby, a inne pojęcia, choćby takie jak „ogólne idee” czy „postulaty”, mogą obejmować znaczeniowo treści zawarte w pojęciu zasad⁵. Przy omawianiu problematyki związku zasad prawa administracyjnego z bezpieczeństwem prawnym obywateli ważne jest zwracanie uwagi na kwestie terminologiczne. Istotne jest to, czy w konkretnym przypadku mowa jest o obywatelu, mieszkańcu, kliencie czy adresacie prawa⁶, choć w wielu przypadkach znaczenie tych pojęć się pokrywa.

Kłopoty interpretacyjne pojawiają się nie tylko w przypadku błędów legislacyjnych, podobnie brak jednolitości wykładni prawa przez sądy nie świadczy o popełnianiu błędów przez część sądów. Bezpieczeństwu prawnemu obywateli sprzyja jednak zarówno klarowność przepisów, jak i jednolitość wykładni⁷. Słuszność przepisów i wyroków wiąże się z koniecznością dostrzegania indywidualnych przypadków, w związku z tym niezbędne jest istnienie określonej swobody w zakresie interpretacji przepisów. Kontrola stosowania prawa przez administrację odbywa się w ramach samej administracji, w tym poprzez odwołania, ale też poprzez działania sądów administracyjnych. Sądy są w tym kontekście czynnikiem obiektywnej kontroli, patrzącej z zewnątrz na działalność administracji i na żądania jednostki. Rozbieżności działań sądów mogą być dla klientów administra-

³ K. Ziemiński, *Zasady ogólne prawa administracyjnego*, Poznań 1989, s. 42.

⁴ J.P. Tarno, *Funkcje zasad ogólnych postępowania administracyjnego*, [w:] J.P. Tarno, W. Piątek (red.), *System prawa administracyjnego procesowego*, t. 2, cz. 2: *Zasady ogólne postępowania administracyjnego*, Warszawa 2018, s. 59.

⁵ Z. Kopacz, *Zasady prawa administracyjnego*, [w:] W. Bednarek (red.), *Prawo administracyjne. Podstawowe instytucje w świetle źródeł prawa, doktryny i judykatury*, Olsztyn 2002, s. 43.

⁶ Z. Tobor, M. Zeifert, *Adresaci prawa: kim są i co z tego wynika?*, [w:] A. Matan (red.), *Administracja w demokratycznym państwie prawa*, Warszawa 2022, s. 772.

⁷ A.M. Wesołowska, *Rzetelność i pewność prawa a jednolitość wykładni*, [w:] C. Kulesza (red.), *System wymiaru sprawiedliwości a media*, Białystok 2009, s. 210–211.

cji niezrozumiałe, stąd tym ważniejsze jest odpowiednie uzasadnianie orzeczeń i odnoszenie ich do konkretnych przypadków. Istnienie instytucji odwołania ma wpływ na umacnianie zaufania do działań aparatu administracyjnego państwa, zwiększa bowiem jakość stosowania prawa administracyjnego⁸. Ta sama zasada prawa może być interpretowana na różne sposoby, nie tylko ze względu na upływ czasu i zmiany społeczno-gospodarcze, ale również ze względu na kontekst, jaki dla organu lub sądu stanowi system prawa krajowego⁹.

Zasady prawa łączą się z wartościami¹⁰. Wartości są szczególnie istotne podczas stosowania wykładni systemowej i celowościowej¹¹. Bezpieczeństwo jednostki wiąże się z przestrzeganiem praw człowieka, natomiast bezpieczeństwo państwa nie zawsze jest związane z zaspokojeniem pragnień wszystkich jednostek, w szczególności mających na celu szkodenie państwu, jak choćby w przypadku terroryzmu¹².

Zasady prawa administracyjnego związane są przede wszystkim z czasami pokoju, ale również podczas istnienia zagrożeń ich przestrzeganie jest wskazane, choć nie zawsze jest możliwe. Przestrzeganie zasad prawa administracyjnego ma na celu zapewnienie nie tylko sprawnego działania administracji, lecz także bezpieczeństwa prawnego obywateli. Na bezpieczeństwo prawne składają się przewidywalność i akceptowalność norm prawnych¹³ połączonych z ich stosowaniem¹⁴. Bezpieczeństwo prawne obejmuje istnienie sprawnie działającej administracji, w tym o właściwości ogólnej¹⁵.

Przykładem konieczności jednakowego stosowania przepisów prawa w różnych krajach dla zapewnienia bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa prawnego, są normy techniczne. Nie tylko słuszność norm technicznych zawartych w przepisach, ale i kontrola ich przestrzegania jest ważnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa prawnego obywateli poprzez spełnianie wymagań jakościowych

⁸ J. Chmielewski, *Zasada budzenia zaufania w ogólnym postępowaniu administracyjnym*, Warszawa 2018, s. 289.

⁹ L. Leszczyński, G. Maroń, *Zasady prawa. Ujęcie dogmatyczno-porównawcze*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2016, vol. 25(1), s. 319.

¹⁰ M. Kordela, *Zasady prawa. Studium teoretycznoprawne*, Poznań 2012, s. 122.

¹¹ M. Wojciechowski, *Spory sędziowskie. Zdania odrębne w polskich sądach*, Gdańsk 2019, s. 363.

¹² M. Merkwa, *Ochrona praw człowieka a bezpieczeństwo państwa*, [w:] D. Kamuda, M. Polinceusz (red.), *Formy ochrony bezpieczeństwa – aspekty prawne*, Rzeszów 2016, s. 101.

¹³ A. Ostrowska, *Niepewność sytuacji prawnej jednostki w sferze stanowienia i obowiązywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego*, Lublin 2020, s. 27.

¹⁴ J. Potrzebszcz, *Bezpieczeństwo prawne z perspektywy filozofii prawa*, Lublin 2013, s. 272.

¹⁵ E. Pałka, *Instytucjonalny wymiar bezpieczeństwa publicznego na poziomie lokalnym – wybrane problemy*, [w:] M. Gwoździcka-Piotrowska (red.), *Przepisy prawne a bezpieczeństwo człowieka*, Poznań 2011, s. 52.

przez produkty stosowane w codziennym życiu¹⁶. Przestrzeganie norm technicznych jest istotne również dla bezpieczeństwa prawnego przedsiębiorców¹⁷.

Uznanie wybranej normy za zasadę wynika zwykle ze specjalnego formalnego usytuowania tej normy w ramach przepisów, jak też z uznania tej normy za szczególnie ważną przez podmioty i jednostki ją interpretujące¹⁸. Zasady ogólne Kodeksu postępowania administracyjnego¹⁹ oddziałują na stosowanie materialnego prawa administracyjnego²⁰.

Z bezpieczeństwem prawnym wiąże się także ostateczność decyzji²¹. Inaczej niż w przypadku milczenia administracji, kiedy klient administracji nie ma pewności co do sposobu rozstrzygnięcia danej kwestii przez podmiot administrujący, w przypadku ostateczności decyzji pojawia się większy zakres pewności prawa, nawet kiedy decyzja nie jest zgodna z oczekiwaniami klienta administracji. Droga odwoławcza w tym kontekście jest próbą przekonywania administracji o racjach klienta i o możliwości innego interpretowania norm prawnych, przy czym ta próba związana jest ze stanem innym niż obiektywna pewność prawna. Wątpliwości dotyczące sposobu rozstrzygnięcia sprawy obywatela nie łączą się automatycznie z brakiem jego przekonania o tym, w jaki sposób dane przepisy powinny być interpretowane, lecz z tym, czy podmiot administrujący zadziała w sposób zgodny z oczekiwaniami klienta. Poczucie niesłuszności rozstrzygnięcia może dawać rezultat w postaci poszukiwania zasad, według których administracja powinna działać. Zarówno po stronie klienta administracji, jak i po stronie podmiotu administrującego może pojawić się zestawienie konkretnych działań dotyczących sprawy z zasadami prawa administracyjnego. Zasady prawa nie tylko uzupełniają normy prawa materialnego, lecz także same mogą być podstawą stosowania prawa²².

Z zasadami prawa administracyjnego kojarzone są przede wszystkim zasady zawarte w Kodeksie postępowania administracyjnego, co z pewnością ma

¹⁶ B. Sitek, *Bezpieczeństwo prawne a wertykalna wielowarstwowość systemów prawnych*, „Journal of Modern Science” 2012, nr 1, s. 168.

¹⁷ M. Parlicki, *Bezpieczeństwo prawne obywateli w działalności Biur Porad Obywatelskich*, „Bezpieczeństwo – Teoria i Praktyka” 2013, nr 3, s. 8.

¹⁸ E. Kosieradzka, M. Zdyb, *Zasada państwa prawnego na gruncie prawa administracyjnego w kontekście współczesnych wyzwań*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2016, vol. 25(1), s. 78–79.

¹⁹ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. 2021, poz. 735, ze zm.).

²⁰ A. Majewska, *Zakres obowiązywania zasad ogólnych postępowania administracyjnego*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2016, vol. 25(4), s. 150.

²¹ D. Mańka, M. Muchel, *Między zasadą praworządności a bezpieczeństwem prawnym obywateli – problematyka trwałości decyzji administracyjnej na tle wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 46/13*, „Przegląd Prawniczy Uniwersytetu Warszawskiego” 2016, nr 2, s. 516.

²² L. Leszczyński, *Zasady prawa – założenia podstawowe*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2016, vol. 25(1), s. 15.

uzasadnienie zarówno formalne, jak i praktyczne. Praktyka stosowania prawa administracyjnego w bardzo szerokim zakresie łączy się bowiem z przepisami kodeksowymi. Jednak wiele zasad, istotnych dla prawa administracyjnego, czerpie swoje umocowanie z przepisów rangi konstytucyjnej oraz z postanowień traktatów prawa międzynarodowego.

Odnosząc się do zasad postępowania administracyjnego, należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa sądów administracyjnych zasady ogólne postępowania administracyjnego stanowią integralną część przepisów regulujących procedurę administracyjną, a co za tym idzie są dla organów wiążące na równi z innymi przepisami tej procedury, co w toku postępowania daje stronie gwarancje procesowe w zakresie ochrony jej prawnie uzasadnionych interesów²³.

Aby wskazać związek zasad prawa administracyjnego z bezpieczeństwem prawnym obywateli, należy wymienić przykładowo choćby kilka z tych zasad. W państwie prawnym podstawowe znaczenie dla bezpieczeństwa prawnego ma bez wątpienia zasada praworządności. Pewność prawa, obejmująca nie tylko przestrzeganie obowiązujących przepisów prawa, ale też jego dostępność i zrozumiałość, opiera się przede wszystkim właśnie o zasadę praworządności. Bezpieczeństwo prawne obywateli korzysta z zasady praworządności, łącząc ją z szeregiem innych zasad dotyczących postępowania administracyjnego i sądowego, w odniesieniu zarówno do samych procedur, jak i do kwestii materialnoprawnych. Na związek zasad prawa administracyjnego z bezpieczeństwem prawnym obywateli należy jednak patrzeć jak na kwestię obejmującą jednocześnie sfery proceduralną i materialną.

Prawo do dobrej administracji może być widziane jako ogólne zalecenie, ale jeśli zasady dobrej administracji zbadamy w kontekście proceduralnym, to obejmuje ona szereg innych zasad, takich jak zasada prawdy obiektywnej czy zasada uwzględniania z urzędu interesu społecznego i słusznego interesu obywateli. Zasada prawdy obiektywnej ma łączyć działania administracji z okolicznościami faktycznymi sprawy, chociaż od strony formalnej dotyczy przede wszystkim rozłożenia ciężaru dowodu w postępowaniu administracyjnym²⁴ i sądowym²⁵, w tym sądo-administracyjnym.

Zasady takie jak zasada szybkości i prostoty postępowania, zasada prowadzenia postępowania w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, zasada informowania stron, zasada czynnego udziału strony w postępowaniu, zasada przekonywania czy zasada polubownego załatwiania spraw

²³ Wyrok NSA z dnia 17 listopada 2015 r., II OSK 553/14.

²⁴ M. Grzeszczuk, *Zasada prawdy obiektywnej jako zasada stosowania prawa*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2016, vol. 25(1), s. 283.

²⁵ D. Mielnik, *Rzetelny proces sądowy jako element bezpieczeństwa prawnego jednostki*, [w:] J. Szymanek (red.), *Rzetelny proces sądowy. Doktryna, prawo, praktyka*, Warszawa 2021, s. 482.

mają za zadanie umożliwienie dobrych relacji między klientem administracji a administracją, co w kontekście bezpieczeństwa prawnego obywateli wiąże się z subiektywnym poczuciem bezpieczeństwa prawnego u obywateli. Również zasada współdziałania organów administracji publicznej, zwiększając spójność działań aparatu administracyjnego, w rezultacie pozytywnie wpływa na bezpieczeństwo prawne obywateli, zarówno w sferze subiektywnej, jak i obiektywnej.

Zasada pisemności wydaje się korzystna przede wszystkim dla administracji publicznej, która przyzwyczajona jest do pisemnego załatwiania spraw, kiedy klienci administracji mogą opierać swoje zaufanie nawet na ustnej odpowiedzi, uzyskanej od pracownika urzędu. Jednak zasada pisemności sprzyja pewności sytuacji prawnej obywatela, przy czym konieczna dla tej pewności jest zrozumiałość wydawanych aktów administracyjnych.

Zasada trwałości decyzji pozornie jest sprzeczna z zasadą sądowej kontroli decyzji, lecz zasada sądowej kontroli decyzji ma sprzyjać jakości działań administracji, a nie zmniejszać pewność dotyczącą ostateczności podjętych przez administrację działań. Należy podkreślić, że zasada trwałości decyzji dotyczy decyzji ostatecznych, stąd dla bezpieczeństwa prawnego obywateli niezwykle ważne jest odpowiednie, zrozumiałe uzasadnianie decyzji i wskazywanie możliwości zaskarżenia podjętej decyzji.

Jednym z wymiarów bezpieczeństwa prawnego obywateli jest trwałość przepisów prawa²⁶. Zbyt częste i nieuzasadnione zmiany przepisów prawa mogą świadczyć o niskim poziomie działań legislacyjnych, chociaż mogą być także związane z gwałtownymi zmianami gospodarczymi i technicznymi. Przewidywanie i zapobieganie niejasnościom interpretacyjnym i sposobom obchodzenia przepisów prawa jest częścią odpowiednich działań legislacyjnych.

Dla klienta administracji ważna jest wiedza o unormowaniach związanych z jego obecną lub przewidywaną sytuacją prawną²⁷. Należy wskazać, że zasady prawa administracyjnego jednocześnie służą jakości działań administracji oraz pozytywnie wpływają na bezpieczeństwo prawne obywateli. Przestrzeganie przepisów prawa administracyjnego łączy się z przestrzeganiem zasad tej gałęzi prawa. Zasady prawa administracyjnego oddziałują na poszczególne postępowania administracyjne, tworząc kontekst działań administracji, a także mogą być źródłem wiedzy na temat przewidywanych sposobów działania administracji. Znajomość zasad prawa administracyjnego u klientów administracji może sprzyjać zaufaniu do działań administracji.

²⁶ A. Bielska-Brodziak, S. Tkacz, *Zasady prawa w świetle materiałów legislacyjnych*, „Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna” 2018, vol. 7(1), s. 154.

²⁷ Z. Duniewska, *Pewność prawa administracyjnego a sytuacja prawna jednostki – kilka refleksji*, [w:] J. Korczak, K. Sobieralski (red.), *Jednostka wobec władczej ingerencji organów administracji publicznej*, Wrocław 2019, s. 119.

Zrozumiałość przepisów prawa jest ważnym składnikiem bezpieczeństwa prawnego, podobnie jak jego znajomość²⁸, mimo ograniczenia stosowania zasady *ignorantia iuris nocet* w prawie administracyjnym²⁹. Przestrzeganie słusznych zasad prawa prowadzi do sprawiedliwości, która jest związana z takimi cechami prawa jak systemowość i pewność³⁰. O ile poczucie sprawiedliwości charakteryzuje się dużym stopniem subiektywności, o tyle subiektywność dotyczy interpretacji i pierwszeństwa zasad prawa, a nie ich istnienia i ich wielkiej roli w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa prawnego obywateli.

Bibliografia

- Bielska-Brodziak A., Tkacz S., *Zasady prawa w świetle materiałów legislacyjnych*, „Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna” 2018, vol. 7(1), DOI: <https://doi.org/10.14746/fped.2018.7.1.6>.
- Chmielewski J., *Zasada budzenia zaufania w ogólnym postępowaniu administracyjnym*, Warszawa 2018.
- Duniewska Z., *Pewność prawa administracyjnego a sytuacja prawna jednostki – kilka refleksji*, [w:] J. Korczak, K. Sobieralski (red.), *Jednostka wobec władczej ingerencji organów administracji publicznej*, Wrocław 2019.
- Grzeszczuk M., *Zasada prawdy obiektywnej jako zasada stosowania prawa*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2016, vol. 25(1), DOI: <https://doi.org/10.17951/sil.2016.25.1.269>.
- Hasło: *Zasada*, <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/Zasada;17483.html> (dostęp: 21.08.2023).
- Hasło: *Zasadzić*, <https://slowniketymologiczny.uw.edu.pl/entry/128> (dostęp: 21.08.2023).
- Kokoszkiwicz A., *Sprawiedliwy proces administracyjny jako zadanie państwa. Studium teoretycznoprawne*, Warszawa 2022.
- Kopacz Z., *Zasady prawa administracyjnego*, [w:] W. Bednarek (red.), *Prawo administracyjne. Podstawowe instytucje w świetle źródeł prawa, doktryny i judykatury*, Olsztyn 2002.
- Kordela M., *Zasady prawa. Studium teoretycznoprawne*, Poznań 2012.
- Kosieradzka E., Zdyb M., *Zasada państwa prawnego na gruncie prawa administracyjnego w kontekście współczesnych wyzwań*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2016, vol. 25(1), DOI: <https://doi.org/10.17951/sil.2016.25.1.77>.
- Leszczyński L., *Zasady prawa – założenia podstawowe*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2016, vol. 25(1), DOI: <https://doi.org/10.17951/sil.2016.25.1.11>.
- Leszczyński L., Maroń G., *Zasady prawa. Ujęcie dogmatyczno-porównawcze*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2016, vol. 25(1), DOI: <https://doi.org/10.17951/sil.2016.25.1.317>.

²⁸ Ł.J. Pikuła, *Bezpieczeństwo prawne jako podstawowa wartość prawa w systemie prawa*, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2017, nr 2, s. 135.

²⁹ T. Woś, *Trybunałskie i sądowe stosowanie zasady „ignorantia iuris nocet” na gruncie praktyki orzeczniczej w Polsce*, „Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna” 2018, vol. 7(1), s. 192.

³⁰ A. Kokoszkiwicz, *Sprawiedliwy proces administracyjny jako zadanie państwa. Studium teoretycznoprawne*, Warszawa 2022, s. 13.

- Majewska A., *Zakres obowiązywania zasad ogólnych postępowania administracyjnego*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2016, vol. 25(4), DOI: <https://doi.org/10.17951/sil.2016.25.4.147>.
- Mańka D., Muchel M., *Między zasadą praworządności a bezpieczeństwem prawnym obywateli – problematyka trwałości decyzji administracyjnej na tle wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 46/13*, „Przegląd Prawniczy Uniwersytetu Warszawskiego” 2016, nr 2.
- Merkwa M., *Ochrona praw człowieka a bezpieczeństwo państwa*, [w:] D. Kamuda, M. Polincusz (red.), *Formy ochrony bezpieczeństwa – aspekty prawne*, Rzeszów 2016.
- Mielnik D., *Rzetelny proces sądowy jako element bezpieczeństwa prawnego jednostki*, [w:] J. Szymanek (red.), *Rzetelny proces sądowy. Doktryna, prawo, praktyka*, Warszawa 2021.
- Ostrowska A., *Niepewność sytuacji prawnej jednostki w sferze stanowienia i obowiązywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego*, Lublin 2020.
- Pałka E., *Instytucjonalny wymiar bezpieczeństwa publicznego na poziomie lokalnym – wybrane problemy*, [w:] M. Gwoździcka-Piotrowska (red.), *Przepisy prawne a bezpieczeństwo człowieka*, Poznań 2011.
- Parlicki M., *Bezpieczeństwo prawne obywateli w działalności Biur Porad Obywatelskich*, „Bezpieczeństwo – Teoria i Praktyka” 2013, nr 3.
- Pikuła Ł.J., *Bezpieczeństwo prawne jako podstawowa wartość prawa w systemie prawa*, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2017, nr 2.
- Potrzeszcz J., *Bezpieczeństwo prawne z perspektywy filozofii prawa*, Lublin 2013.
- Sitek B., *Bezpieczeństwo prawne a wertykalna wielowarstwowość systemów prawnych*, „Journal of Modern Science” 2012, nr 1.
- Tarno J.P., *Funkcje zasad ogólnych postępowania administracyjnego*, [w:] J.P. Tarno, W. Piątek (red.), *System prawa administracyjnego procesowego*, t. 2, cz. 2: *Zasady ogólne postępowania administracyjnego*, Warszawa 2018.
- Tobor Z., Zeifert M., *Adresaci prawa: kim są i co z tego wynika?*, [w:] A. Matan (red.), *Administracja w demokratycznym państwie prawa*, Warszawa 2022.
- Wesołowska A.M., *Rzetelność i pewność prawa a jednolitość wykładni*, [w:] C. Kulesza (red.), *System wymiaru sprawiedliwości a media*, Białystok 2009.
- Wojciechowski M., *Spory sędziowskie. Zdania odrębne w polskich sądach*, Gdańsk 2019.
- Woś T., *Trybunalskie i sądowe stosowanie zasady „ignorantia iuris nocet” na gruncie praktyki orzeczniczej w Polsce*, „Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna” 2018, vol. 7(1), DOI: <https://doi.org/10.14746/fped.2018.7.1.8>.
- Ziemski K., *Zasady ogólne prawa administracyjnego*, Poznań 1989.

Abstrakt: Zasady prawa administracyjnego są ważne dla zapewnienia bezpieczeństwa prawnego obywateli. Zasady te są przedstawione w Kodeksie postępowania administracyjnego, ale też w Konstytucji RP i w aktach prawa międzynarodowego. Poszczególne zasady pogłębiają zaufanie do działań administracji oraz mają sprzyjać jakości działań administracji i lepszej komunikacji między klientem a urzędnikiem. Zasady prawa administracyjnego są ze sobą powiązane. Przestrzeganie różnych zasad prawa administracyjnego w działaniach administracji wpływa na przestrzeganie zasady dobrego administrowania. Szczególną rolę w zapewnieniu przestrzegania zasad prawa administracyjnego pełni kontrola, w tym kontrola instancyjna i kontrola sądowa administracji.

Słowa kluczowe: zasady prawa administracyjnego; bezpieczeństwo prawne obywateli; kontrola instancyjna; kontrola sądowa administracji

Abstract: The principles of administrative law are important to ensure the legal security of citizens. These principles are presented in the Administrative Procedure Code, but also in the Constitution of the Republic of Poland and in acts of international law. Individual rules deepen trust in the administration's activities and are intended to foster the quality of the administration's activities and better communication between a client and an official. The principles of administrative law are interrelated. Compliance with various principles of administrative law in the activities of administration affects the observance of the principle of good administration. Control, including instance control and judicial control of administration, plays a special role in ensuring compliance with the principles of administrative law.

Keywords: principles of administrative law; legal security of citizens; instance control; judicial control of administration